

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/229839,Marcin-Bukala-Wladyslaw-Kojder-lider-ruchu-ludowego-nastepca-Witos-i-ofiara-komunistycznej-zbrodni>
26.02.2026, 21:51

Marcin Bukala: Władysław Kojder, lider ruchu ludowego, następca Witos i ofiara komunistycznej zbrodni

We wrześniu 1945 r. miało miejsce zabójstwo Władysława Kojdra, jednego z najważniejszych działaczy ruchu ludowego województwa lwowskiego, a później rzeszowskiego. Przez wielu mu współczesnych uważany był za „człowieka niezłomnego”, niedościgniony wzór do naśladowania w życiu prywatnym i społecznym.

[Ruch ludowy Zbrodnie komunistyczne](#)

17.09

Wincenty Witos widział w nim swojego następcę na stanowisku prezesa struktur okręgowych powojennego Polskiego Stronnictwa Ludowego. Komuniści uważali go za poważnego politycznego przeciwnika.

Działalność w ruchu ludowym

Władysław Kojder urodził się 4 marca 1902 r. w Grzędzie w powiecie przeworskim, w rejonie uważanym za silny ośrodek ruchu ludowego. Pochodził z wielodzietnej rodziny chłopskiej. Odbita przez niego edukacja była charakterystyczna dla większości współczesnych mu działaczy ludowych. Ukończył czteroklasową szkołę powszechną w rodzinnej Grzędzie i szereg kursów z zakresu spółdzielczości i rolnictwa (m.in. w Szycach, Pilźnie i Dublanach k. Lwowa).

Formalnie z ruchem ludowym związał się w połowie lat dwudziestych XX w., po odbyciu służby wojskowej. Wstąpił do Małopolskiego Związku Młodzieży, istniejącego przy Małopolskim Towarzystwie Rolniczym. Został członkiem Koła Młodzieży Wiejskiej w rodzinnej Grzędzie. Był jego sekretarzem, a następnie prezesem.

W 1927 r. został prezesem Zarządu Powiatowego Małopolskiego Związku Młodzieży Wiejskiej w Przeworsku. Dalej działał w Związku Młodzieży Wiejskiej RP „Wici”, powstałym w 1928 r. Wszedł do władz wojewódzkich „Wici”, obejmując funkcję wiceprezesa, a w 1938 r. prezesa Zarządu Wojewódzkiego ZMW „Wici” we Lwowie. Związał się również z PSL „Piast”, a od 1931 r. ze Stronnictwem Ludowym. Był sekretarzem, a od 1936 r. wiceprezesem, Zarządu Powiatowego Stronnictwa Ludowego w Przeworsku. Na rok przed wybuchem wojny został wybrany członkiem Rady Naczelnej tej partii.

Działał również w spółdzielczości i samorządzie. Założył spółdzielnię mleczarską w rodzinnej Grzędzie. Był jednym ze współorganizatorów Okręgowego Oddziału Związku Spółdzielni Spożywców „Społem” w Rzeszowie. Zasiadał również w radzie nadzorczej Spółdzielni Mleczarskiej we Lwowie. W latach 30. XX w. był radnym gminy Przeworsk i członkiem Wydziału Powiatowego w Przeworsku. Angażował się także w działania na rzecz poprawy oświaty na wsi. Był jednym z inicjatorów budowy Wiejskiego Uniwersytetu Ludowego w Gaci (powiat przeworski).

Kojder, mimo że nie był osobą wykształconą, bacznie obserwował rzeczywistość. Prowadził dziennik. Pisał listy. Publikował w prasie (m.in. w „Wiciach” i „Zniczu”). Poświęcał czas na refleksję nad bieżącymi wydarzeniami. Rozmyślał, co przyniesie przyszłość. Niektóre jego myśli

i spostrzeżenia mają wymiar uniwersalny. Warto przytoczyć jego refleksję z 1943 r. na temat patriotyzmu. Patriotyzm widział przed wszystkim jako działanie, codzienną pracę i wybory, które przyczyniają się do dobra narodu i państwa. Pisał:

„Słowo patriotyzm jest Polakom zbyt dobrze znane. Używają go nie tylko w okresie wojennym, ale i pokojowym na wykazanie najwyższej cnoty, na którą trzeba się zdobyć w służbie Ojczyzny. Często też ta piękna cnota podniecała nas do walki, ofiar i pracy. Powinnością bowiem każdego obywatela, moralnym nakazem, z którego wyłamać się nie wolno, jest sumienne i gorliwe wypełnianie obowiązków obywatelskich. Państwo, które posiada jak najwięcej obywateli gotowych wypełniać ciężące zadania, opiera się na fundamencie niezwykle trwałym”.

Patriotyzm jedynie deklarowany, niepołączony z czynami, był przez niego krytykowany. Pisał:

„Byli i są tacy nazbyt krzykliwi, którzy z pięknego słowa patriotyzm i Ojczyzna chętnie stworzyliby monopol, skutkiem tego zatraciło ono nieco na zewnętrznej wartości, używane zbyt hałaśliwie. Takim wydaje się sam krzyk o patriotyzmie, skoro jest głośnym – czynem patriotycznym”.

Jeszcze przed wojną ożenił się z cztery lata młodszą Aurelią Winkiel, działaczką ZMW RP „Wici”. Byli szczęśliwym małżeństwem. Mieli trojkę dzieci: Elżbietę (ur. 1934), Urszulę (1939–1940) i Andrzeja (ur. 1941).

[Czytaj artykuł Marcina Bujały *Władysław Kojder, lider ruchu ludowego, następca Witos i ofiara komunistycznej zbrodni* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Ruch ludowy, Zbrodnie komunistyczne

Artykuł

Władysław Kojder (domena publiczna)